

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1994
(ΝΟΜΟΣ 117/89, ΑΡΘΡΟ 16)

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από ίσο αριθμό μελών, 5 κρατικοί λειτουργοί και 5 ιδιώτες μέλη του Παγκύπριου Συνδέσμου Γονέων Καθυστερημένων Ατόμων, λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με βάση τον Περί Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων Νόμο αρ. 117 του 1989.

2. Κύριος αντικειμενικός σκοπός της Επιτροπής είναι η διασφάλιση της εφαρμογής στην πράξη των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική υστέρηση όπως περιγράφονται στο Νόμο 117/89 και με βάση τις αρμοδιότητες της όπως καθορίζονται στο άρθρο 6 του Νόμου, οι κυριότερες των οποίων είναι:

- α) Η συνεχής παρακολούθηση των προβλημάτων των ατόμων με νοητική υστέρηση και ο καταρτισμός εκθέσεων και εισηγήσεων για την επίλυση τους.
- β) Η παρακολούθηση των ενεργειών και μέτρων που λαμβάνονται από τμήματα, λειτουργούς, οργανώσεις και άτομα, σχετικά με τα προβλήματα των ατόμων με νοητική υστέρηση.
- γ) Ο καταρτισμός προγραμμάτων σε συνεργασία με αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την υλοποίηση στην πράξη των διακηρυχθέντων δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική υστέρηση και ο καθορισμός προτεραιοτήτων.
- δ) Η επιθεώρηση χώρων όπου διαμένουν ή εργοδοτούνται άτομα με νοητική υστέρηση και η υποβολή σχετικών εκθέσεων.
- ε) Η φροντίδα για απασχόληση, εκπαίδευση, διαμονή κ.ά..

στ) Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στα άτομα με νοητική υστέρηση και τις οικογένειές τους.

ζ) Η καθοδήγηση ενδιαφερομένων για παροχή υπηρεσιών σε άτομα με νοητική υστέρηση.

η) Η τήρηση στατιστικών και άλλων πληροφοριών για τα άτομα με νοητική υστέρηση σχετικά με τις ειδικές τους ανάγκες και προβλήματα.

θ) Ο καταρτισμός καταλόγου διαχειριστών και επιτρόπων περιουσιών κ.ά..

3. Για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων η Επιτροπή διατηρεί γραφείο, τα έξοδα λειτουργίας του οποίου καλύπτονται με κρατική χορηγία μέσω του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Για τη λειτουργία του Γραφείου της Επιτροπής υπάρχουν συνολικά 6 θέσεις, 1 θέση Προϊστάμενου (κλ.Α11), 2 θέσεις Λειτουργών (κλ.Α8-Α10), 2 θέσεις Γραφέων (κλ.Α2-Α5) και 1 θέση Βοηθού Γραφείου (κλ.Α1).

5. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 1994 η θέση του Προϊστάμενου και η θέση του Βοηθού Γραφείου ήταν κενές.

II. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

6. Κατά τη διάρκεια του 1994 η Επιτροπή συνήλθε σε 18 συνολικά συνεδρίες.

7. Η Επιτροπή συνέχισε και ολοκλήρωσε μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 1994 την επεξεργασία της Έκθεσης αναφορικά με την Πολιτική και τα Μέτρα για την Κατοχύρωση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Νοητική Υστέρηση.

8. Η Έκθεση για την Πολιτική και τα Μέτρα για την Κατοχύρωση των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Νοητική Υστέρηση υποβάλλεται ως Παράρτημα της Ετήσιας Έκθεσης της Επιτροπής για νιοθέτησή της από το Υπουργικό Συμβούλιο.

9. Ένα θέμα που απασχόλησε έντονα την Επιτροπή μέσα στο 1994 ήταν και η πρόθεση του κου Στέλιου Ιωάννου να ανεγείρει και λειτουργήσει στο χώρο δίπλα από το Ίδρυμα Χρ.Στ.Ιωάννου, Γηροκομείο για Άτομα με Νοητική Υστέρηση. Η Επιτροπή εξέφρασε έντονη αντίδραση στην ίδρυση και λειτουργία τέτοιου ιδρύματος γιατί αποτελεί οπισθοδρόμηση στην προσπάθεια προώθησης της διαβίωσης των ατόμων με νοητική υστέρηση με το πιο φυσιολογικό και όχι διαχωριστικό, μέσα σε μικρά σπίτια στην κοινότητα. Στην προσπάθεια της να πείσει τους ενδιαφερόμενους, η Επιτροπή είχε επαφές με οργανισμούς του εξωτερικού απ' όπου συγκέντρωσε πληροφόρητικό υλικό αναφορικά με τις τάσεις και σωστές πρακτικές πάνω στο θέμα. Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική της Επιτροπή, είχε διάφορες επαφές με τους ενδιαφερόμενους στους οποίους επεξήγησε τη θέση της και παρουσίασε στοιχεία για τις εξελίξεις διεθνώς πάνω στη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες.

10. Η θέση της Επιτροπής πάνω στο θέμα της ανέγερσης Γηροκομείου διαβιβάστηκε και στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων από τον οποίο ζητήθηκε η παρέμβασή του να πεισθεί ο δωρητής να διαθέσει τη δωρεά του στη δημιουργία αριθμού μικρών σπιτιών στην κοινότητα αντί στην ανέγερση ενός μεγάλου ιδρύματος.

11. Έντονες υπήρξαν οι δραστηριότητες της Επιτροπής στον τομέα της ενημέρωσης και διαφώτισης που περιλάμβαναν:

- ομιλίες από τα μέλη της Επιτροπής και της Συμβουλευτικής της Επιτροπής σε διάφορες εκδηλώσεις,
- την έκδοση και διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων αναφορικά με τα δικαιώματα και τη διασφάλιση τους των ατόμων με νοητική υστέρηση,
- την οργάνωση, σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική της Επιτροπής, του Συνεδρίου με θέμα "Νοητική Καθυστέρηση - Έγκαιρη Παρέμβαση".

12. Το Συνέδριο με θέμα "Νοητική Καθυστέρηση-Έγκαιρη Παρέμβαση" οργανώθηκε στη Λευκωσία στις 19-20 Νοεμβρίου 1994 και είχε ως στόχο την επιστημονική ενημέρωση των ειδικών επαγγελματιών, επιστημόνων και άλλων ενδιαφερόμενων που ασχολούνται με θέματα νοητική υστέρησης και με τα άτομα με νοητική υστέρηση.

Στο συνέδριο έκαμαν παρουσιάσεις επιστήμονες και ειδικοί από το εξωτερικό και την Κύπρο. Από το εξωτερικό έκαμαν παρουσιάσεις οι:

Κος Roger Perron - Επίτιμος Διευθυντής Ερευνών στο Εθνικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών στο Παρίσι, Μέλος της Ψυχαναλυτικής Εταιρείας, Ψυχαναλυτής

Θέματα:

- α) Η αντιμετώπιση και η διαδικασία της σκέψης στους αυτισμούς και στις παιδικές ψυχώσεις
- β) Το παιδί με αυτισμό
- γ) Διαφορές ανάμεσα σε διάφορες θεραπείες

Κος Denys Ribas - Μέλος της Ψυχαναλυτικής Εταιρείας, Διευθυντής Θεραπευτικού Κέντρου Ημέρα για παιδιά κάτω των 8 ετών, Ψυχίατρος

Θέματα:

- α) Μεταψυχολογικές ενδείξεις στον παιδικό αυτισμό
- β) Το παιδί με αυτισμό
- γ) Διαφορές ανάμεσα σε διάφορες θεραπείες

Κα Χρύσω Ανδρέου - Ψυχοθεραπεύτρια, Tavistock Clinic

Θέμα: Σεξουαλική κακοποίηση: Αιτία πρόκλησης της νοητικής καθυστέρησης.

Από την Κύπρο έκαμαν παρουσιάσεις οι:

Κα Βιολέττα Αναστασιάδου - Παιδίατρος με ενδιαφέρον στη γενετική

Θέμα: Η προσέγγιση του κλινικού ιατρού σε σχέση με τις κληρονομικές - γενετικές παθήσεις

Κα Γούλα Στυλιανίδου - Παιδίατρος με ενδιαφέρον στη νευρολογία

Θέμα: Έγκαιρη Παρέμβαση - Σημερινή Αναγκαιότητα

Κα Τούλα Μιχαηλίδου - Κοινωνική Λειτουργός

Θέμα: Κοινωνικολειτουργική Παρέμβαση και η σημασία της πολυθεματικής ομάδας για το χειρισμό περιπτώσεων

Κα Έλενα Κυπραίου - Κλινική Ψυχολόγος, Λειτουργός ΕΠΗΚΑ

Θέμα: Στήριξη του επαγγελματία

Κα Ανθή Αηρότου - Μουσικοθεραπεύτρια
Κα Βιρήνη Γεωργίου) Φροντίστριες
Κα Άννα Στυλιανού)

Θέμα: Μουσικοθεραπεία με ομάδα ενοίκων ιδρυματικής στέγης και τους
φροντιστές τους: Ένας χώρος δυναμικής ανάδυσης μη λεκτικών
βιαινομένων όλων των συμμετεχόντων.

Κα Δέσπω Γιαπανά - Διευθύντρια Στέγης "Νέα Βλεούσα",
Κοινωνιολόγος

Θέμα: Ιδρυματοποίηση σαν αποτέλεσμα της μη έγκαιρης παρέμβασης

Κα Ευφροσύνη Λαζάρου - Καθηγήτρια Φιλολογίας

Θέμα: Εκπαιδευτική Παρέμβαση (Βιωματική προσέγγιση) -
Μια περίπτωση εφήβου που φανέρωσε σοβαρή μαθησιακή δυσκολία
στο Γυμνάσιο

Κα Έρνη Σισμάνη - Εκπαιδευτική Ψυχολόγος

Θέμα: Εκπαιδευτική Παρέμβαση (Βιωματική προσέγγιση) -
θεωρητική και πρακτική προσέγγιση του σχολικού συστήματος
προς το άτομο

Κος Δημήτρης Χαραλάμπους - Βοηθός Διευθυντής Δημοτικών Σχολείων

Θέμα: Εκπαιδευτική Παρέμβαση (Βιωματική προσέγγιση) -
Αλφαριθμητισμός και Νοητική Υστέρηση. Μια περίπτωση παιδιού
με νοητική υστέρηση που έμαθε γράμματα στο κανονικό σχολείο

Κα Λητώ Μαρκουλλή - Παιδοψυχίατρος - Ψυχίατρος - Ψυχαναλύτρια

Θέμα: Η σημασία της ψυχολογικής πλαisiώσης στο παιδί με ειδικές ανάγκες
και στην οικογένεια του. Τί, πώς και γιατί.

Τις παρουσιάσεις ακολούθησαν εργαστήρια.

13. Η Επιτροπή στην προσπάθεια της για συνεχή ενημέρωση και επαφή με
τις εξελίξεις στον τομέα, έχει συνάψει στενές σχέσεις με οργανισμούς
του εξωτερικού οι οποίοι τροφοδοτούν την Επιτροπή με υλικό και επίσης
παρέχουν καθοδήγηση χαρακτήρα όποτε τους ζητηθεί. Επίσης, η Επιτροπή
έχει συνάψει τακτική επαφή με αξιωματούχους του προγράμματος HELIOS
(Ανεξάρτητη Διαβίωση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην Ευρωπαϊκή
Ένωση), οι οποίοι κρατούν ενήμερη την Επιτροπή για τις εξελίξεις στον

τομέα αυτό στην Ευρώπη. Για την ενημέρωση της και για την ενημέρωση και άλλων ενδιαφερομένων η Επιτροπή έχει γίνει συνδρομητής σε αριθμό επιστημονικών περιοδικών που ασχολούνται με θέματα νοητικής υστέρησης.

14. Για την ενημέρωσή τους πάνω σε θέματα της νοητικής υστέρησης, μέλη της Επιτροπής παρακολούθησαν το Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στη Σκωτία μέσω του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, HELIOS II, που είχε σαν θέμα την ένταξη των ατόμων με νοητική αναπηρία στην κοινωνία μέσω της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη που έγινε το Σεπτέμβριο 1994 στο Πανεπιστήμιο St. Andrews στο Εδιμβούργο. Η Επιτροπή προτίθεται να προωθήσει την εισαγωγή του θεσμού αυτού πάνω σε δοκιμαστική βάση (pilot projects) το 1995-1996.

15. Έντονο το ενδιαφέρον και αποτελεσματική η παρέμβαση της Επιτροπής για τη διαμόρφωση του νέου Νομοσχεδίου για την Ειδική Αγωγή. Η Επιτροπή σε συνεννόηση με τους δικαστές κ.κ. Πική και Κωνσταντινίδη υπέβαλε πρόταση προς την Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, την οποία και απεδέχθη, για την επανασύνταξη του Νομοσχεδίου από τον κ. Κωνσταντινίδη.

16. Η Επιτροπή μέσω του επιστημονικού προσωπικού της πραγματοποίησε σειρά αξιολογήσεων των ιδρυμάτων και υπηρεσιών, βάσει των οποίων προέβει σε σειρά εισηγήσεων για βελτιώσεις στον τομέα αυτό. Περαιτέρω, η Επιτροπή παρείχε συμβουλευτική καθοδήγηση στους συνδέσμους που ανέλαβαν τη δημιουργία σπιτιών φιλοξενίας στην κοινότητα τόσο στη Λεμεσό όσο και στο Λιοπέτρι. Το προσωπικό της Επιτροπής συνεχίζει να έχει επαφή και να παρέχει καθοδήγηση και στις δύο περιπτώσεις καθώς και στα άλλα ιδρύματα.

17. Πέρα από τα πιο πάνω θέματα, κατά τη διάρκεια του 1994 η Επιτροπή συζήτησε και άλλα θέματα που συνοψίζονται ως ακολούθως:

- η τροποποίηση της νομοθεσίας και δημιουργία κανονισμών λειτουργίας ιδρυμάτων/υπηρεσιών
- η συμπλήρωση της διαδικασίας για καταρτισμό των μητρώων που προνοούνται από το νόμο
- οι στόχοι της Επιτροπής για τον επόμενο χρόνο
- ο καταρτισμός προγράμματος σειράς επιμορφωτικών εργαστηρίων για επαγγελματίες που εργοδοτούνται σε ιδρύματα/υπηρεσίες

- η συζήτηση, ανταλλαγή απόψεων και παροχή συμβουλών για τις σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις σε κυβερνητικές και εθελοντικές υπηρεσίες (π.χ. τα σπίτια στην κοινότητα, κέντρα ημερήσιας φροντίδας, εκπαίδευση προσωπικού).
- έκδοση ομιλιών συνεδρίων "Νοητική Καθυστέρηση - Έγκαιρη Παρέμβαση" και "Νοητική Καθυστέρηση - Σύγχρονες Τάσεις και Εφαρμογές"
- αξιολόγηση συνεδρίων που οργανώνει η Επιτροπή
- διαφώτιση/ενημέρωση του κοινού για το ρόλο της Επιτροπής
- δημιουργία συστήματος προσφυγής παραπόνων
- διορισμός διαχειριστών, επιτροπών ή παραληπτών περιουσιών των ατόμων με νοητική υστέρηση.

III. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1994

18. Κατά τη διάρκεια του 1994 παρουσιάστηκαν ορισμένες μεμονωμένες προοδευτικές προσπάθειες στον τομέα της νοητικής υστέρησης (π.χ. η δημιουργία σπιτιών στην κοινότητα για άτομα με νοητική υστέρηση ενός στο Λιοπέτρι και ενός στη Λεμεσό, η προσπάθεια για συγκρότηση πολυθεματικών ομάδων που θα βοηθήσουν στην αξιολόγηση ατόμων με νοητική υστέρηση και στον καταρτισμό προγραμμάτων για ένταξη, βασισμένα στις αρχές της ομαλοποίησης και κοινωνικοποίησης). Χαιρετίζεται ιδιαίτερα, η προσπάθεια για αποϊδρυματοποίηση της Στέγης Νέα Ελεούσα, στη Λευκωσία, με τη δημιουργία από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του πρώτου σπιτιού για τα άτομα αυτά.

19. Παρόλα αυτά όμως, η γενική εικόνα στον τομέα της νοητικής υστέρησης παρουσιάστηκε πολύ παρόμοια με το 1993. Συνοπτικά πρέπει να αναφερθεί ότι η προσφορά υπηρεσιών χαρακτηρίζεται από τη λειτουργία μεγάλων ιδρυμάτων έξω από την κοινότητα. Η παροχή υπηρεσιών συνεχίζει να παρουσιάζει πολλά κενά και ελλείψεις. Ο τομέας της νοητικής υστέρησης στην Κύπρο δε συμβαδίζει με διεθνείς αρχές και δεδομένα μιας και η φιλοσοφία που διέπει τις υφιστάμενες υπηρεσίες και ιδρύματα είναι η φιλοσοφία της φιλανθρωπίας και της προστασίας των ατόμων με νοητική υστέρηση από την κοινωνία. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την πολιτική της Επιτροπής, η οποία πιστεύει ότι αποτελεί ευθύνη αποκλειστικά της κοινωνίας η αξιοπρεπής και ανθρώπινη διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες, μέσα σε συνθήκες μιας φυσιολογικής ζωής μέσα στην κοινότητα.

IV. Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

20. Η Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 10, του Νόμου 117/89 συλήθηκε σε 10 συνεδρίες το 1994.

21. Η Συμβουλευτική Επιτροπή παρείχε συμβουλευτική βοήθεια στο θέμα της ανέγερσης γηροκομείου στο χώρο του Ιδρύματος Χρ.Στ.Ιωάννου και μέλη της συνέβαλαν στην οργάνωση του Συνεδρίου "Νοητική Καθυστέρηση - Έγκαιρη Παρέμβαση".

22. Μέλη της Επιτροπής Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων

Κρατικά Μέλη

1. Κος Κ. Εφραίμ	<u>Πρόεδρος</u>
Τμήμα Εργασίας
Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων
2. Κα Α. Θεοδώρου	<u>Αναπληρωτής Πρόεδρος</u>
Τμήμα Υπηρεσιών Κοινων. Ευημερίας
Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων
3. Κος Γ. Χόπλαρος	Υπουργείο Παιδείας
(από 17.11.94)
Κος Β. Μερακλής	Υπουργείο Παιδείας
(μέχρι 16.11.94)
4. Κα Γ. Αυξεντίου	Υπουργείο Οικονομικών
5. Κα Α. Πούλλου	Υπουργείο Υγείας

Ιδιωτικά Μέλη - Παγκύπριος Σύνδεσμος Γονέων Καθυστερημένων Ατόμων

6. Κος Μ. Λοΐζου	(Πρόεδρος Παγκύπριου Συνδέσμου Γονέων
Καθυστερημένων Ατόμων)
7. Κα Α. Αρτεμίδου	
8. Κος Χρ. Πότσος	
9. Κος Σ. Ξιούρος	
10. Κα Σ. Μάμα	(από 23.12.94)
Κος Γ. Πικής	(μέχρι 22.12.94)

23. Μέλη Συμβουλευτικής Επιτροπής

1. Κα Έτελ Λοϊζίδου - Κοινωνική Λειτουργός
2. Κα Βιρήνη Γεωργιάδη - Κλινική Ψυχολόγος
3. Κος Κυριάκος Κυριαλλής - Ιατρός, Νευρολόγος
4. Κα Δητώ Μαρκουλλή - Παιδοψυχίατρος, Ψυχίατρος, Ψυχαναλύτρια
5. Κος Μιχάλης Παπαδόπουλος - Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος
6. Κος Χαράλαμπος Χαραλάμπους - Εκπαιδευτικός
7. Κα Αννίτα Όρμιστον - Φυσιοθεραπεύτρια
8. Κα Δέσπω Μηναΐδου - Λογοθεραπεύτρια
9. Κα Ανθή Αγρότου - Μουσικοθεραπεύτρια
10. Κα Ίρις Δευτερά - Εργασιοθεραπεύτρια